

Liceum Pedagogiczne w Krzeszowicach

Liceum Pedagogiczne w Krzeszowicach zostało otwarte 1 kwietnia 1946 r., Ministerstwo Oświaty zatwierdziło ten fakt zarządzeniem nr VII-1083/46 2 maja tego samego roku (Dziennik Urzędowy Kuratorium Okręgu Szkolnego Krakowskiego, Nr 3, poz. 101). Naukę rozpoczęto 1 września 1946 r. Warunki lokalowe, jak napisał w księdze pamiątkowej Roman Janiszewski, *urągały wszelkim wyobrażeniom o szkole średniej: klasy pierwsze mieściły się w budynku głównym [pałacu Potockich], w sali „Merkurego”, na środku której stała wspniana rzeźba dłuta Thorvaldsena przedstawiająca boga kupców i złodziei; druga i trzecia klasa znalazły pomieszczenie w tzw. „Starym Pałacu”, mocno sfatygowanym, ponad stuletnim budynku. Sprzęt szkolny stanowiły wypożyczone z miejscowej szkoły podstawowej stoły i ławki, polatane doraźnie przez miejscowych stolarzy. Inicjatorami powstania tej placówki byli: dr Stanisław Jedlewski, Kamila Jedlewska, Leon Wytyczak, Roman Janiszewski i Czumiński.*

Stanisław Jedlewski – pierwszy dyrektor Liceum Pedagogicznego w Krzeszowicach.

Jak wyglądały początki nauczania? Roman Janiszewski wspominał: *trudno było w tamtym czasie mówić o systemie szkolnym w ścisłym znaczeniu tego słowa. Nauka, wykłady i lekcje w okresie powstawania nowych programów liceów pedagogicznych wiązały się z instruktażem, douczaniem, korepetycjami, dyskusjami, spotkaniami wychowawczymi. Od ósmej rano do późnego wieczora nauczyciele mieli stały kontakt z uczniami, trudno było odróżnić lekcje od korepetycji czy dodatkowego instruktażu. W miarę upływu czasu, dzięki zaangażowaniu wszystkich pracowników Liceum Pedagogicznego, przybywały kolejne pomoce dydaktyczne. Największe trudności napotymano jednak przy zaopatrzeniu młodzieży w podręczniki.*

Wspominanym wyżej zarządzeniem Ministra Oświaty z 2 maja 1946 r. zatwierdzono również działalność naukową i pedagogiczną Państwowego Zakładu Wychowawczo-Naukowego im. T. Kościuszki. Zgodnie z założeniami dyrektora Jedlewskiego PZWN miał sprawować patronat nad następującymi placówkami opiekuńczo-wychowawczymi: Domem Dziecka, Liceum Pedagogicznym (wraz ze szkołą ćwiczeń i przedszkolem), Liceum Ogólnokształcącym, Liceum Ogrodniczym, Liceum Przemysłu Drzewnego i Szkołą Zawodową Metalową. Koncepcja ta okazała się mało praktyczna w codziennym funkcjonowaniu i wszystkie szkoły wyodrębniły się w samodzielne placówki. Liceum Pedagogiczne samodzielnie funkcjonować w 1948 r. Reorganizacja placówki spowodowała również zmianę na stanowisku dyrektora, dr Stanisław Jedlewski (równocześnie pełnił funkcje dyrektora PZWN i nie był w stanie pogodzić tak licznych obowiązków) został zastąpiony przez dr Marię Chelińską, która kierowała szkołą do 1951 r.

W 1948 r. mury Liceum Pedagogicznego w Krzeszowicach opuścili pierwsi absolwenci. Pierwszymi absolwentami Liceum Pedagogicznego w Krzeszowicach byli: Stanisław Arnold, Stanisław Baran, Ludmiła Baranyk, Zofia Gonet, Józef Grabowski, Janina Kajzer, Maria Karpowicz, Bronisława Kordaś, Anna Kudowska, Wanda Kurczyńska, Stefania Lipka, Władysława Majkutewicz, Zofia Michaluk, Wanda Oleszczuk, Aleksandra Ozga, Marian Pałacha, Maria Pazur, Helena Pichnor, Józefa Płaczek, Helena Podgórska, Irena Ryskowska, Krystyna Staszewska i Henryka Zawalska.

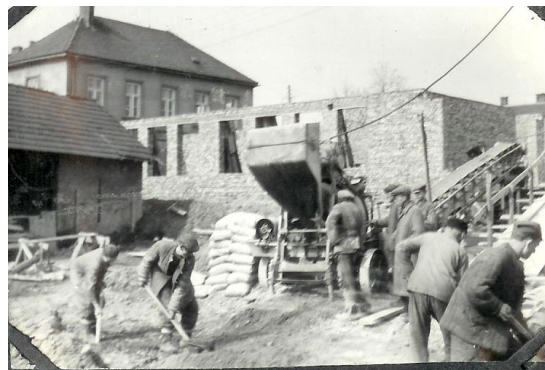
31 sierpnia 1951 r. ze stanowiska dyrektora placówki odeszła Maria Chelińska (została przeniesiona do Wyższej Szkoły Pedagogicznej w Warszawie). Na jej miejsce powołany został Leon Wytyczak, który kierował szkołą tylko przez jeden rok, do 31 lipca 1952 r., kiedy kierownictwo powierzono Leonowi Harabaszowi. Pełnił on funkcje dyrektora do 1970 r., czyli do likwidacji szkoły.

W 1952 r. Liceum liczyło siedem oddziałów, cztery znajdowały się w pomieszczeniu pałacowym, trzy w budynku poogrodniczym. Chłopcy mieszkali w budynku, w którym mieściło się kiedyś Gimnazjum Ogrodnicze. W dwóch izbach znalazł swoje pomieszczenie internat męski Liceum Pedagogicznego zwany potocznie – „Olimpem”. Dziewczęta mieszkaly w Państwowym Domu Młodzieży.

Leon Harabasz – dyrektor Liceum Pedagogicznego w Krzeszowicach w latach 1952-1970.

Liceum Pedagogiczne mieściło się w „Starym pałacu”. W budynku tym stworzono: cztery sale lekcyjne oraz następujące pracownie: biologiczną, fizyko-chemiczną, zajęć technicznych, muzyczną, bibliotekę, pokój nauczycielski, sekretariat, kancelarię dyrektora i kilka mniejszych pomieszczeń. W 1953 r. stan techniczny „Starego Pałacu” pogorszył się. Podparto stropy belkami, I piętro zostało wyłączone z użytku. Dwa oddziały szkoły zostały umieszczone w Liceum Ogólnokształcącym, jeden w Państwowym Domu Młodzieży, a kolejne dwa w dawnych stajniach angielskich. W tym czasie szkole groziła likwidacja i przeniesienie do innej miejscowości. Wnioskowano Miechów, Oświęcim, Olkusz, jako powiaty deficytowe w kwalifikowane kadry nauczycielskie. Jednak osobisty upór dyrektora Harabasza doprowadził do uzyskania zezwolenia na budowę Liceum Pedagogicznego. Po latach dyrektor Harabasz wspominał ten trudny okres: *wtedy zlecono mi wyszukanie parceli i opracowanie wstępnego projektu przyszłej szkoły, co łącznie zajęło ½ roku (wywłaszczanie, budowa geologiczna, przetargi z kuratorium, czy szkoła ma być 11-izbowa, czy 18-izbowa, szukanie wykonawcy, gdy projekt został zatwierdzony przez Ministerstwo Oświaty i przyznane kredyty, itp.). [...] Będąc inwestorem bezpośrednim mogłem dokonać szeregu wewnętrznych przeróbek, wykorzystując bazę szkoły 18-izbowej. Pozostawiłem 12 izb lekcyjnych, a resztę przeznaczyłem na gabinety przedmiotowe. Dzięki temu powstała szkoła moich marzeń, w której każdy przedmiot miał własny gabinet naukowy. Budowę rozpoczęto latem 1955 r., a prace zakończono jesienią 1957 r. 9 maja 1958 r. młodzież przeprowadziła się do nowoczesnego i okazałego budynku. Budynek jako wzorcowy dla tego typu zakładów wizytowała Sejmowa Komisja Oświaty, delegacja nauczycieli z ZSRR, NRD, Węgier, Czechosłowacji.*

Budowa nowej siedziby szkoły przy ul. Krakowskiej 15.

Grono pedagogiczne Liceum tworzyli nauczyciele, *działacze jakby stworzeni do tej pracy* – wytrawni pedagodzy o wysokich kwalifikacjach moralnych i zawodowych postanowili oddać młodzieży wszystkie swoje siły. Byli to: nauczyciele języka polskiego – Adam Bogdali, Barbara Czech, Joanna Dziewulska, Kamila Jedlewska, Janusz Jerschina, Wanda Muller, Tadeusz Orlof, Władysława Ryszkiewicz, Zdzisława Skrzyńska, Elżbieta Stachurska, Janina Siudut, Alicja Trzeciak-Tabaka i Jerzy Zawisza; nauczyciele języka rosyjskiego: Zofia Bezpalska, Natalia Bogocz, Janina Hypnerowska, Stefania Klepadzka, Maciej Kopleński, Włodzimeirz Miranowicz, Jadwiga Nawrocka, Tadeusz Łaziński, Ewa Piekarska, Zbigniew Popowicz, Wincenty Stankiewicz i Maria Szlachcic-Krawczyk; nauczyciele historii: Irena Grodecka, Irena Karpińska, Danuta Korbiel-Ławicka, Stefan Szczurek, Zofia Zagórska i Władysława Zielińska; nauczyciele biologii: Edward Fiedor, Anna Harabasz-Korusiewicz, Eugeniusz Kwinta, Zofia Nawrocka i Adolf Stachura; nauczyciele chemii: Barbara Bojarska-Skowryra, Janina Czerny, Bogusława Durak, Janina Herman, Maria Łagan, Irena Róg i Anna Polak; nauczyciele fizyki: Maria Budka, Erazm Poźniak, Grzegorz Róg i Klemens Sojka; nauczyciele geografii: Roman Janiszewski, Maria Kozela, Zofia Kret, Stefania Kwinta, Krystyna Robińska i Jadwiga Ziemińska; nauczyciele matematyki: Halina Janitek, Jadwiga Macuska, Irena Nizioł i Erazm Poźniak; nauczyciele muzyki: Marian Bicz, Janina

Janiszewska, Ludwik Czech, Zofia Jędrzykiewicz, Jn Koćma, Barbara Konarska, Władysław Kotschy, Lucyna Mally, Józef Nowak i Stanisław Węgrocki; nauczyciele przedmiotów zawodowych: Leon Harabasz, Maria Klimczak, mikołaj Podolak, Leon Wytyczak i Edward Rabsztyn; nauczyciele wychowania fizycznego i przysposobienia obronnego: Stanisława Abram, Czesław Banaś, Edward Bisaga, Stanisław Chmielewski, Zygmunt Dadał, Zofia Danek, Jerzy Dymek, Miran Dobromil, Leon Harabasz, Kazimierz Kasprzyk, Józef Kostrzeba, Władysława Makosik, Maria Marcinkowska, Leopold Petek, Andrzej Pietrzak, Zofia Rotinger, Zygmunt Szewczyk, Maria Walkow, Matylda wolska i Kinga Wołkowicka.

W połowie lat sześćdziesiątych w Liceum istniały następujące organizacje młodzieżowe: Związek Młodzieży Socjalistycznej (obejmował 20 członków), Związek Młodzież Wiejskiej (skupiał 140 członków), Związek Harcerstwa Polskiego (działała 1 drużyna żeńska i 1 męska), Szkolne Koło PCK, „Spółdzielnia Uczniowska”, Liga Obrony Kraju, Liga Ochrony Przyrody. Przy szkole istniał internat, w którym mieszkało 163 uczniów (stan na maj 1965 r.) oraz stołówka wydająca dziennie 240 obiadów. Szkoła posiadała bibliotekę i pracownie: biologiczną, chemiczną, fizyczną, prac ręcznych żeńską, prac ręcznych męską. Oprócz tego liceum posiadało gabinety: biologiczny, fizyczny, chemiczny, geograficzny, historyczny, pedagogiczny, wychowania fizycznego, salę gimnastyczną i natryski. Wokoło szkoły znajdowały się: plac rekreacyjny, boisko siatkówki, koszykówki, piłki ręcznej, bieżnia na 100 m, działki szkolne na ogród kwiatowy, warzywny, owocowo-krzewny.

Uczniowie Liceum Pedagogicznego odbywali staże w Szkole Ćwiczeń, hospitowali zajęcia, które były następnie szczegółowo omawiane, przygotowywali konspekty, prowadzili lekcje. Absolwenci Liceum Pedagogicznego byli doskonale przygotowani do zawodu nauczycielskiego, szkoły z powiatu chrzanowskiego, krakowskiego, olkuskiego chętnie zatrudniały ich. Większość ukończyła wyższe studia, piastowali również wysokie stanowiska w oświacie będąc kuratorami, wizytatorami, dyrektorami, metodykami. Niektórzy uzyskali również stopnie naukowe i byli zatrudniani jako pracownicy naukowcy wyższych uczelni, część byłych absolwentów wybrała szkoły oficerskie i milicyjne. W latach istnienia Liceum Pedagogicznego, od 1948 do 1970 r., szkołę ukończyło łącznie 1291 osób.

Krzyszowickie Liceum Pedagogiczne zostało zlikwidowane w 1970 r. jego absolwenci spotykają się co kilka lat na zjazdach rocznicowych. Ostatni taki wielki zjazd miał miejsce w 2007 r. wtedy to w ścianę hollu została wmurowana tablica poświęcona pamięci

nauczycieli i wychowanków Liceum Pedagogicznego. Obecnie w dawnej siedzibie tej placówki mieści się Zespół Szkół Ponadgimnazjalnych.

Na koniec warto przytoczyć słowa ostatniego dyrektora szkoły, Leona Harabasza, który już po likwidacji szkoły, napisał: *Każdy z Was, absolwentów pozostawił w szkole cząstkę swego serca, pozostawił ów symboliczny kłos. [...] Pozostawił wspomnienia i lata pracy, które łączą nas wszystkich: Was byłych uczniów i nas, nauczycieli. Stanowi to mocną więź, która trwać będzie długie lata. Jesteśmy „Krzyszowiakami”. [...] Liceum Pedagogiczne kończy już swoją działalność i więcej o nim, jako o konkretnej szkole, nie usłyszycie. Istnieć ono będzie jednak w Waszych sercach, w Waszej wyobraźni jako zbiór wrażeń, spostrzeżeń, Wzruszeń i wspomnień. [...] Liceum Pedagogiczne w Krzeszowicach miało swoje wzloty i momenty chmurne, osiągnięcia i kłopoty. Dobrze zapisało się jednak w pamięci środowiska i regionu.*

Łukasz Skalny